

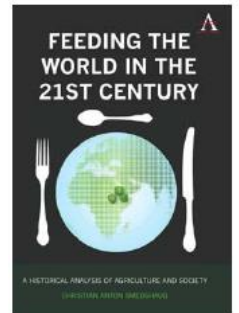
Korn og kornhandel på et internasjonalt marked - sett fra Norge og betydning for norsk matberedskap og lagerbeholdning

Chr. A. Smedshaug

Daglig leder, Første Am IHA/NMBU

Kap 1, 2,

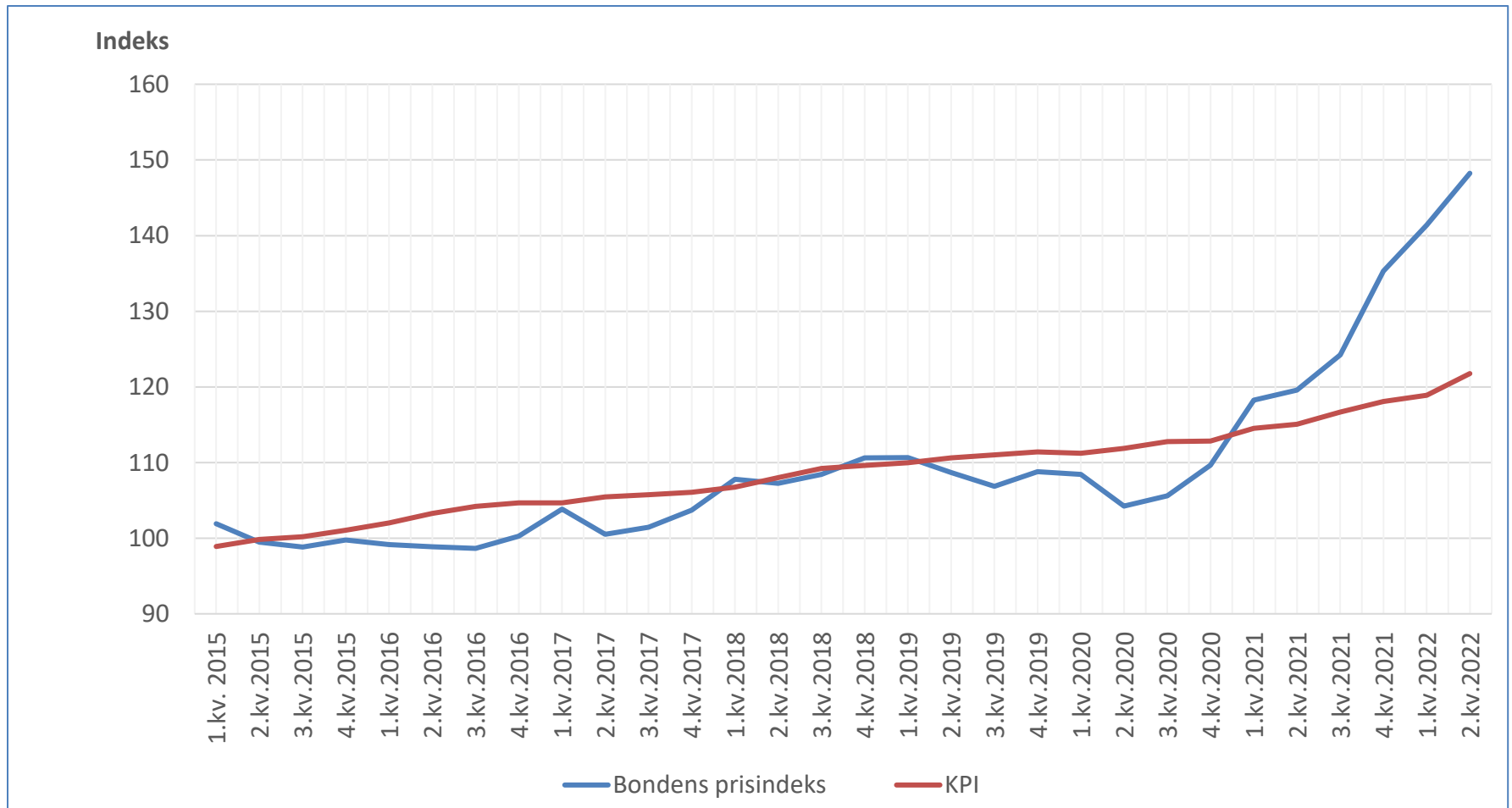

Bibelske sykler

Se, det skal komme sju år med overflod i hele Egypt. ³⁰ Etter dem skal det komme sju år med hungersnød, så all overfloden blir glemt i Egypt. Sulten skal fortære landet.

BPI-Bondens PrisIndeks

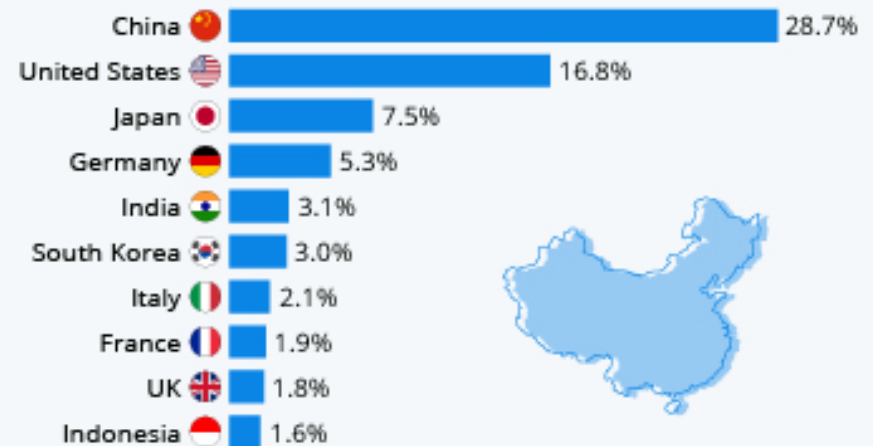
- 7,9 % 2. kvartal 2022 vs 35,2 % BPI mot 4 kvartal 2020

Satt på spissen

- Vi skal forsøke å unngå verdens største energi og råvareleverandør – Russland
- Vi skal koble fra verdens største industriprodusent – Kina

China Is the World's Manufacturing Superpower

Top 10 countries by share of global manufacturing output in 2019*

* output measured on a value-added basis in current U.S. dollars
Source: United Nations Statistics Division

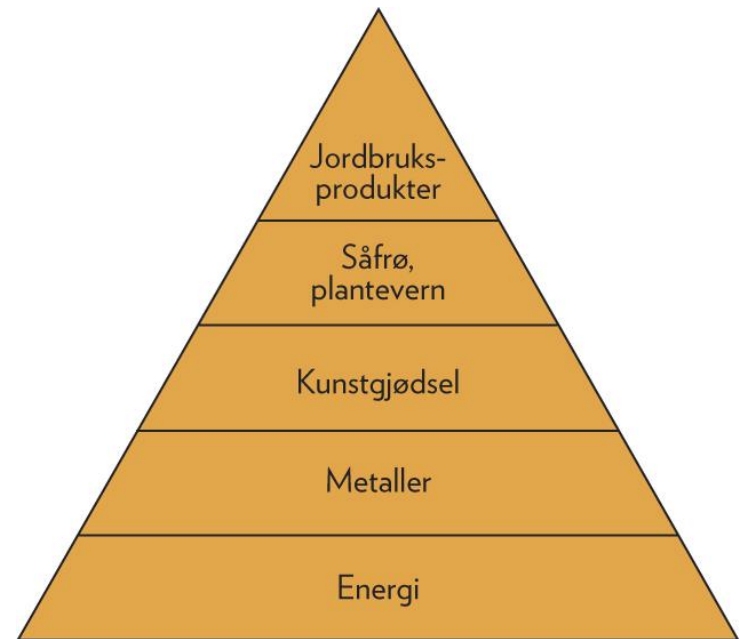
- Markedet kan ikke håndtere beredskap (Korona, migrasjon, finanskrise, verdikjedekrise og krig)
- Markedet kan ikke lenge planer
- Markedet kan ikke ha nasjonale strategier

- Nå – Behov for beredskap
- Nå – behov for plan (Fornybaromstilling)

Beredskap

- Beredskap er ikke noe du har fordi du vet hva som skal skje, men fordi du ikke kan klare deg uten når **noe** skjer

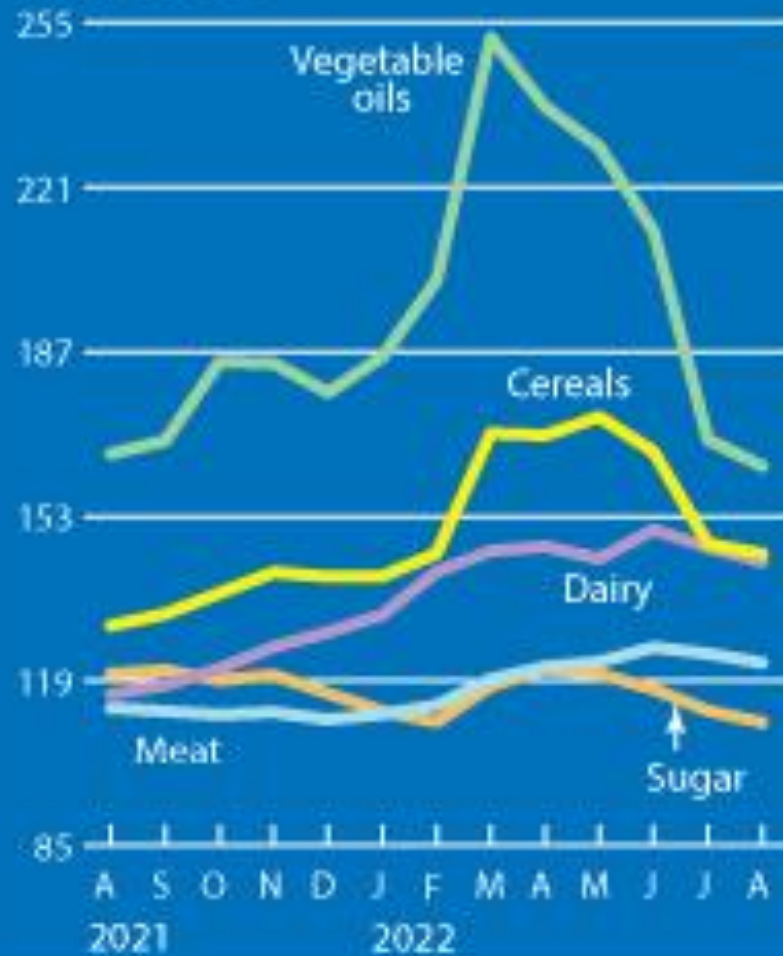
Bonden – i toppen av kostnadskjeden - i bunn av verdikjeden

- Verdikjedeforstyrrelser - - transport
  - Manglende varer
  - Koronatiltak
  - Personellmangel (streik)
- Privsvekst innsatsfaktorer
  - Mineralgjødning
  - Diesel
- Svakere marked for kjøtt
- **Risikooptimalisering**

FAO Food Commodity Price Indices

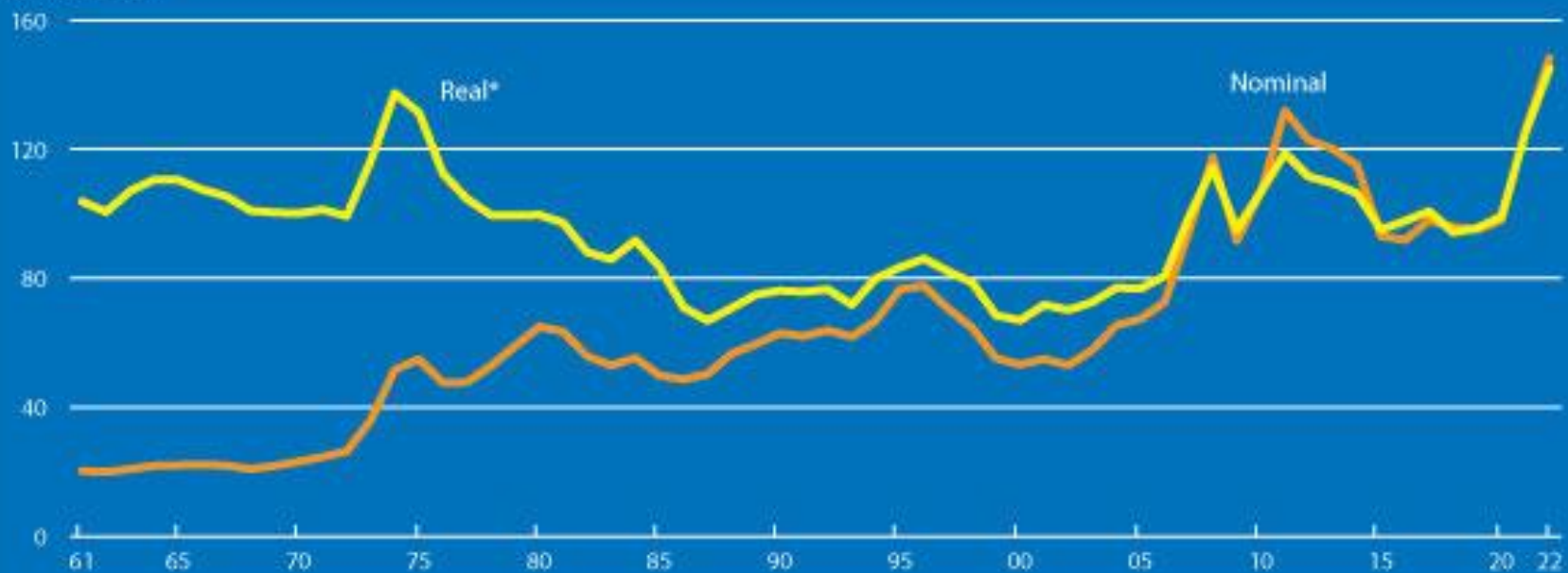
2014-2016=100

FAO Food Price Index in nominal and real terms

2014-2016=100

* The real price index is the nominal price index deflated by the World Bank Manufactures Unit Value Index (MUV)

Putin to look at revising 'cheating' Ukrainian grain export deal

Reuters

3 minute read

Wheat grain is seen on the MV Brave Commander vessel from Yuzhny Port in Ukraine to the drought-stricken Horn of Africa as it docks at port of Djibouti in Djibouti August 30, 2022. Hugh Rutherford/World Food Programme/Handout via REUTERS/File Photo

Summary

- Putin says landmark grain deal not fair
- Hints Russia will look to revise terms
- Deal is only diplomatic breakthrough in six-month conflict
- This content was produced in Russia where the law restricts coverage of Russian military operations in Ukraine.

VLADIVOSTOK, Russia, Sept 7 (Reuters) - President Vladimir Putin said on

Status korn-/plantemarkedet nå

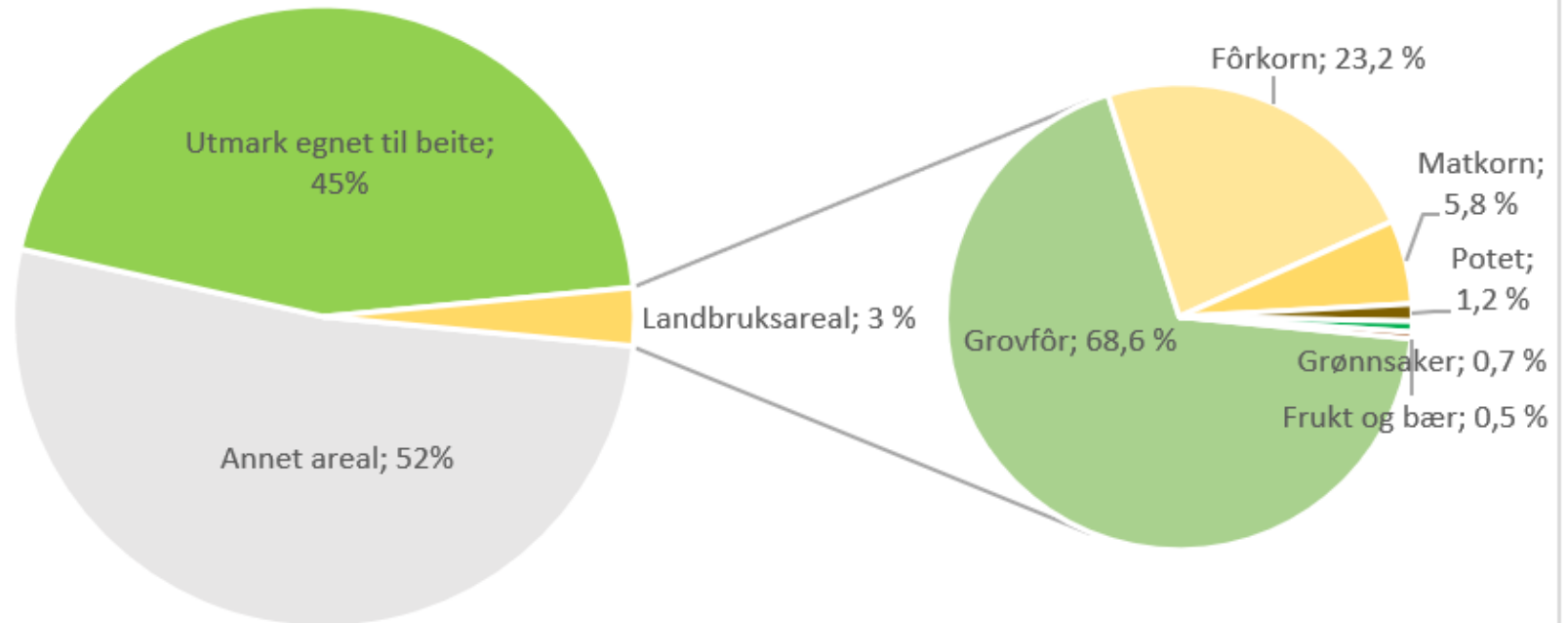
- Gode avlinger
  - Russland, Nord-Amerika, Australia, Nord-Europa
  - India tørt, men gj avling
  - Ukraina gjenopptatt eksport – hvor lenge?
  - Tørke gir mindre frukt og grønt og dyrefôr
    - 1000-1500 søknader om avlingsskade i Norge?
- 2023
  - Stor usikkerhet – Særlig Svartehavet
  - Mye av 2022 produsert med 2021 innsatsfaktorpriser
  - Minerealgjødseltilgang uviss og pris høy
    - Særlig N-tilgang
  - Hva med kjøpekraft i Sør?
  - Jordbruk er værloppo – særlig med lite lager

Hva skjer nå generelt?

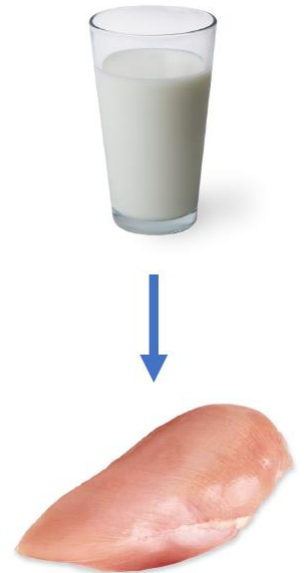
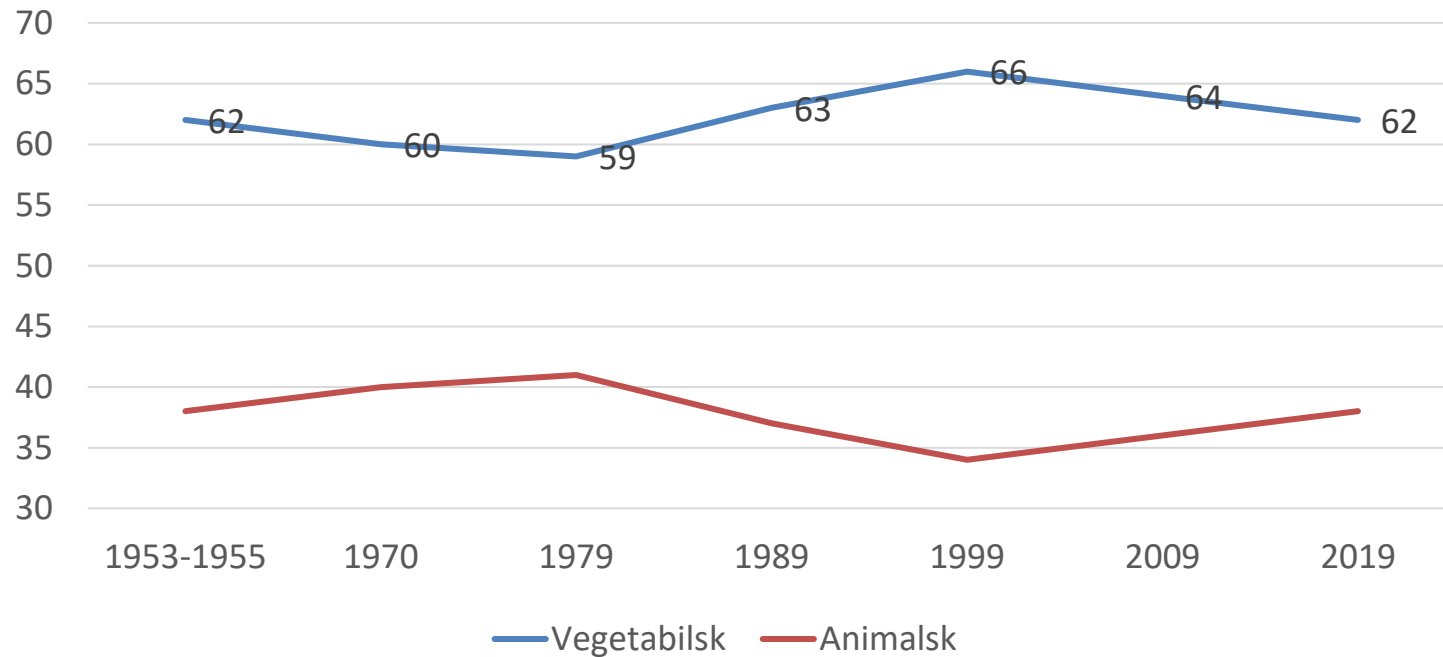
- Det blir verre før det blir bedre - og ingen vet når
- Dyre og knappe vitale innsatsfaktorer
  - Høye energipriser – gir dyrt drivstoff og mineralgjødsel
    - Sprøytemidler, stråforkorter, tilsetninger mm
    - Strømpriser
  - Dyre maskiner, sen levering
- Koronatiltak i Kina hindrer normalisering
- Knapphet på arbeidskraft, leveranser og volumer
  - Høstings- og gårdshjelp
  - Logistikken løses sent (sjåførere, kontainer)
- Større usikkerhet for 2023 enn det var for 2022?
  - Mateksport fra Svartehavet – en joker?

Norske ressurser

Arealfordeling i Norge i 2019

Vegetabilsk vs animalsk som %-andel i kosten

Matvaregruppe	Energiinntak i %	Norskandel i % ikke hensyntatt fôrimport	Norskandel hensyntatt fôrimport (grove beregninger)
Korn og kornprodukter	28	33	
Sukker	10	1	
Plantefett	8	1	
Kakao og -produkter, nøtter og belgvekster	6	1	
Potet	4	75	
Frukt og bær	4	6	
Grønnsaker	2	47	
Grensehandel	1	0	
Vegetabilsk totalt	62	22	
Meieri	20	93	76
Kjøtt	14	93	70
Egg	2	99	53
Fisk	2	80	30
Grensehandel	1	0	
Animalsk totalt	38	90	70
Totalt	100	47	40

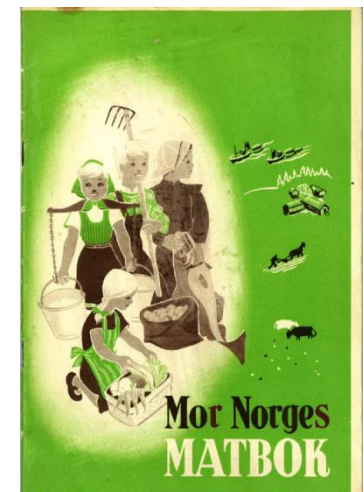
Norsk selvforsyning – 40 %

Alstadheimutvalget

- Fiskeforbruk i dag: 50 kcal/person/dag
- Alstadheimutvalget: 240 kcal/person/dag
= ca. 7 prosentpoeng høyere selvforsyning
- 9 % av total tilgang, ca. 5 ganger dagens forbruk. Mulig å øke ytterligere?
- Økt forbruk av korn, potet, rotfrukt og melkeprodukter(?)

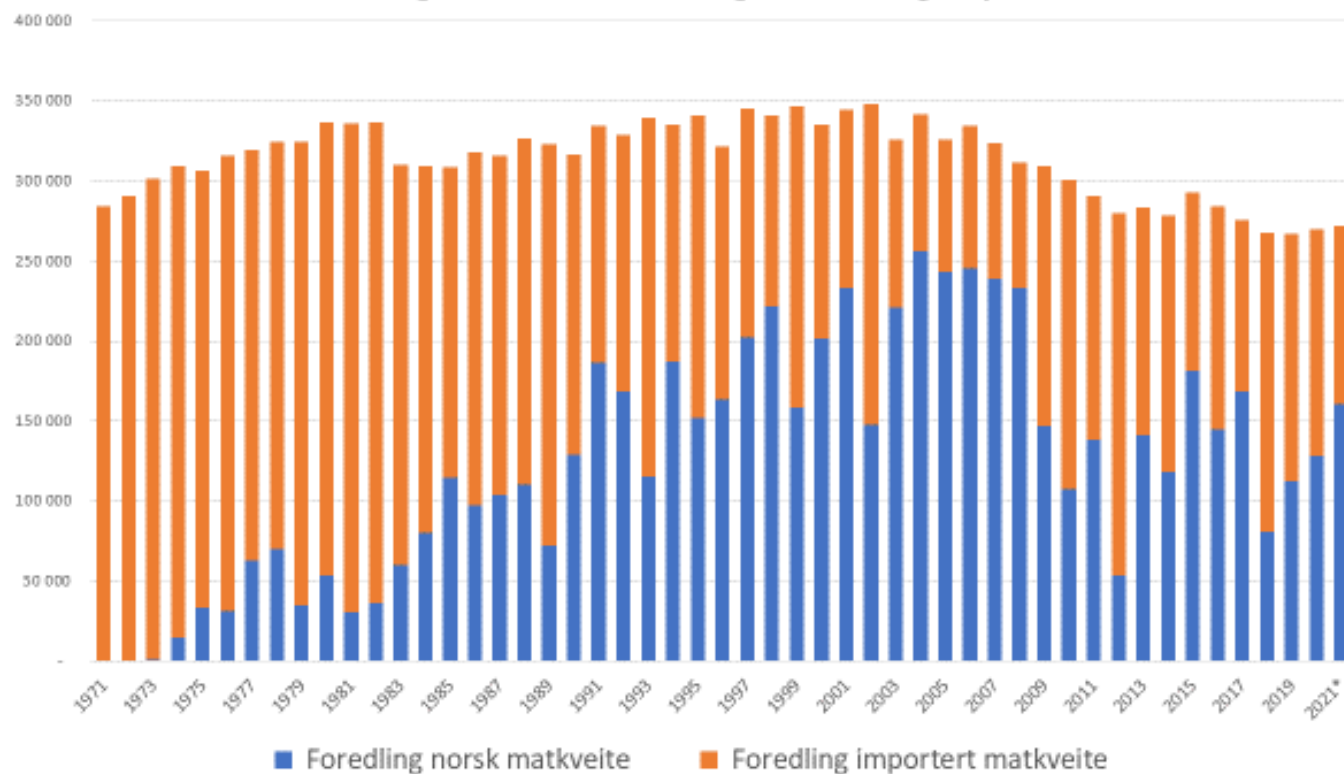
2 VK

- 150 g fisk pr. person
  - 75 g mager – 75 kcal
  - 75 g fet – 150 kcal
- Totalt 225 kcal - 10 % av daglig forbruk
- Daglig forbruk rundt 2 500 kcal

Foredling av matkveite i Norge - norsk og importert

2022 Prognose

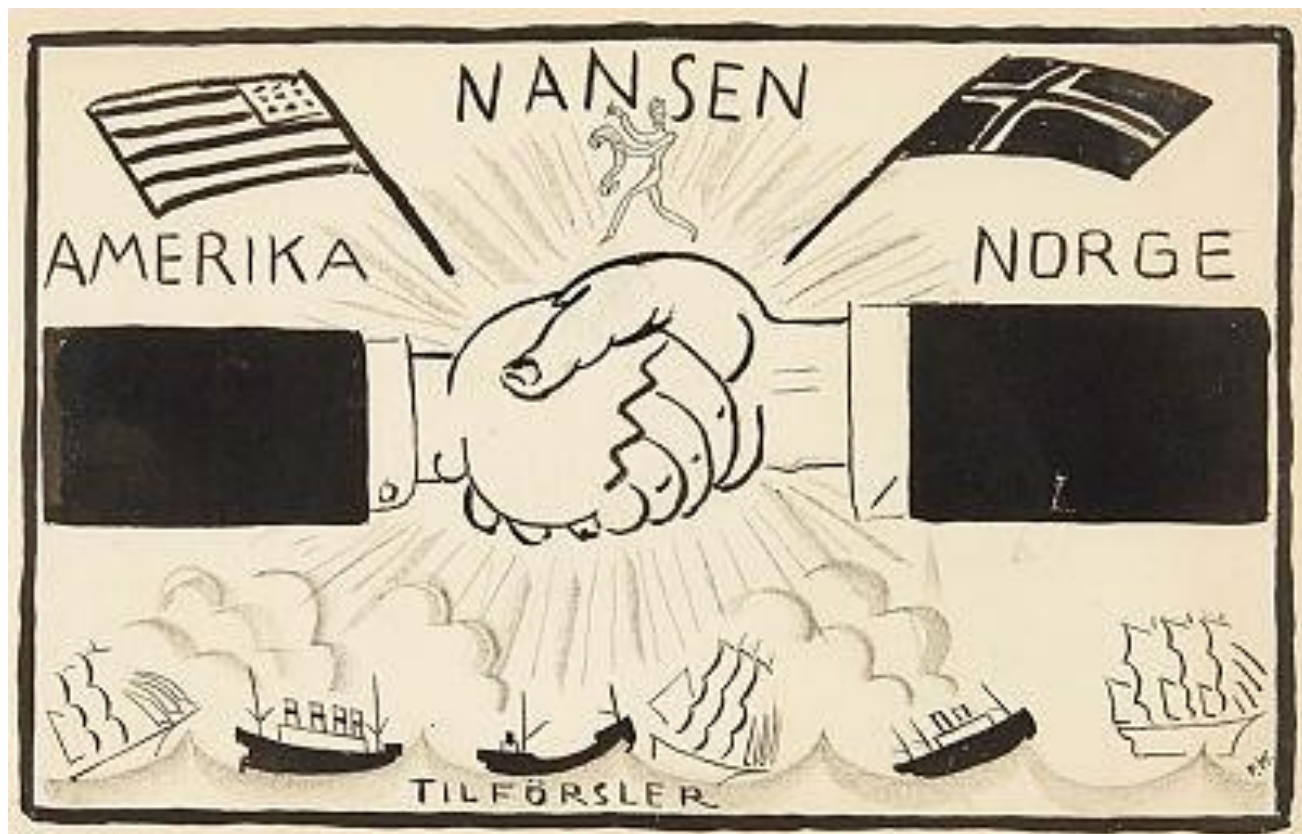
Tilgang norsk korn (tonn)

	Gjennomsnitt 2017-21	Tilgang 2021	Prognose 2022	Prognose ifht siste 5 år	Prognose ifht siste år
Matkveite	170 000	186 000	234 000	138 %	126 %
Förkveite	129 700	62 400	115 000	89 %	184 %
Kveite i alt	299 700	248 400	349 000	116 %	140 %
Matrug	12 100	16 200	14 000	116 %	86 %
Förrug/rugkveite	23 900	22 000	32 000	134 %	145 %
Rug/rugkveite i alt	36 000	38 200	47 000	131 %	123 %
Bygg	536 700	576 900	571 000	106 %	99 %
Havre	237 000	253 600	252 000	106 %	99 %
Korn totalt	1 109 400	1 117 100	1 219 000	110 %	109 %
Erter	3 600	3 300	7 000	194 %	212 %
Oljefrø, åkerbønner	12 200	12 500	19 000	156 %	152 %
Korn, erter, oljefrø	1 125 200	1 132 900	1 245 000	111 %	110 %
Matandel kveite	57 %	75 %	67 %		
Matandel rug/rugkveite	34 %	42 %	30 %		

(Kjelde historiske data: Landbruksdirektoratet)

Hvor robust er norsk matforsyning?

- Fullstendig avhengig av åpne sjøveier
- Avhengig av at markedet virker for de med kjøpekraft
  - Avhengig av å bli prioritert ved knapphet
  - Allierte har overskudd
- Mulig å bytte energi og mat i faste avtaler?
  - Lage ordninger for prioriteringer
- Bytte fisk mot korn, sukker, oljer?

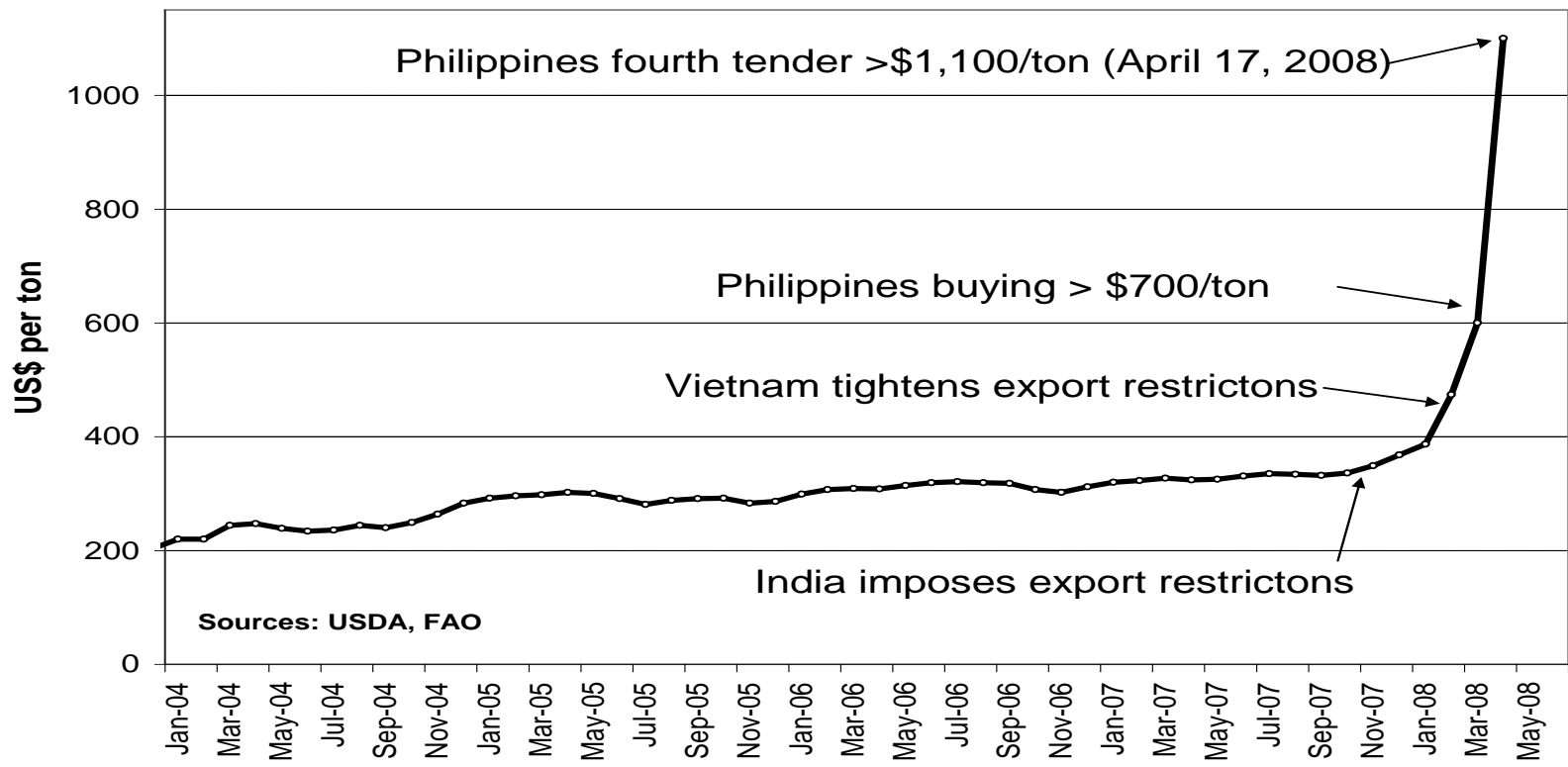

Hva skaper sårbarheten?

- Lav selvforsyning, begrenset omstillingsevne/-plan
- Kun bedriftslagere og normale lagere ellers knyttet til årssyklus
- Liten ekstra kapasitet for å øke umiddelbart
- Ingen kjent overvåkning
- Staten/markedet har dårlig track-record
  - Ref 12. mars 2020 (medisinsk smittevern)
  - Ref 24. februar 2022 (ammunisjon ++)
- Ingen etablert privat koordinering
- Avviklete lagere globalt etter 1989/1995

Figure 2. Rice Prices and Recent Policy Responses
\$/Ton; January 2004 – April 2008

Rice Export Price, 2004-2008, Thai 100B

Source: Brahmabhatt M and L Christiaensen (2008)

Oversikt over mulig lagerstrategi.

Volum i tonn

Produkt	Anbefalt volum (tonn)	Situasjon i dag	Forbruk for	Kommentar
Såkorn	40 000	15 000	2/3 av et årsforbruk	Obligatorisk lager, støttet av staten
Settepotet, grønnsaksfrø	Vurderes nærmere			
Matkorn	185 000	Intet	6 md Inkl RÅK	Driftet privat, eid av staten
Soya	200 000	Intet	4–6 md	Driftet privat, støttet av staten

(Plantefett), sukker, kaffe – poteter, såfrø?

Hva gjør vi nå?

- Egen produksjon ikke tilstrekkelig (40 % / 48 %)
- Verdensmarkedet stadig mer usikkert
- Vi har ikke lager eller annen beredskap

- *When facts change I change my mind, what do you sir?*
  - John Maynard Keynes

